

חטא המרגלים ועונשו של משה

ראש הישיבה, הרב מרדכי גרינברג שליט"א

מאמר לפרשת דברים

"גם בי התנאף ה' בגללכם לאמר גם אתה לא תבוא שמה". (דברים א, לז) הדבר תמוה, איך נשתרבו עונשו של משה, שבא כידוע כתוצאה ממי מריבה, לחטא המרגלים?

וכתבו המפרשים (אור החיים, ספורנו) ע"פ הגמ' בתענית (כט.) עה"פ, "ויבכו העם בלילה ההוא", שאמר הקב"ה, "אתם בכיתם בכיה של חינוך, ואני קובע לכם בכיה לדורות". ואותו יום תשעה באב היה, וחרב בו הבית בראשונה ובשניה.

עוד אמרו חז"ל שאילו היה נכנס משה לארץ, לא היה הבית חרב, שאין אומה ולשון נוגעת בו. ועה"פ "מזמור לאסף, אלוקים באו גויים בנחלתך וכו'", אמרו חז"ל: מזמור לאסף? קינה מיבעיא ליה! שהרי החריבו הבית. אלא המזמור הוא על שכילה חמתו בעצים ובאבנים של המקדש, והותיר את ישראל. מעתה, אילו היה נכנס משה לארץ, לא היה חרב הבית, וממילא היה חלילה מכלה חמתו בישראל, ולא היה נשאר משונאיהם של ישראל פליטה. וע"כ נתגלגלו הדברים שנגזרה הגזירה על משה, כדי שלא יכנס לארץ, וממילא תתכן כליה על המקדש, וניצולו ישראל.

אמנם, אילולי חטא המרגלים, לא היה מתגבר צד הרע, ובודאי היו עומדים בצדקתם, ולעולם לא היו מגיעים למצב שבו יש לשקול חורבן ישראל או חורבן המקדש. אך לאחר חטא המרגלים, צפה הקב"ה שתגבר יד הרשעה, והיה צורך לאפשר חרבן הבית, וע"כ התחייבה אי-כניסת משה לארץ, כדי לאפשר הצלת ישראל ע"י חרבן הבית.

מה היה הגורם לגזירה הנוראה הזאת של בכיה לדורות? עה"פ, "וישמע ה' את קול דבריכם" (דברים א:לד), כ' הספורנו: "קול בכיה של חינוך". אפשר שהמרגלים, וישראל אחריהם, אמרו דברים של טעם, שאפשר היה לשמוע נימוקים מוצדקים. אך הרבה תלוי בניגון של הדברים הנאמרים, במה שמשמע מהם. הקב"ה שמע "את קול דבריכם" לא רק את הטיעון, אלא הקשיב לניגון, ושם שמע קול בכיה של חינוך. ועל כן באה הגזירה.

ויש בזה לקח הנלמד לדורנו. ישנם בינינו הרואים במצב הנוכחי בעיה של בטחון, של פקוח נפש. יש הרואים בזה עוול שנעשה לעם אחר. ואף שאנו ע"פ השקפת עולמנו שוללים מכל וכל טיעונים מסוג זה, שלדעתנו אין בכוחם לערער על זכותנו על א"י, שניתנה לנו בברית ושבועה ע"י בורא עולם, מ"מ אלו טענות שאפשר לשמוע אותם. אך מה משמעותה של הצהלה על כל ויתור וכל נתח שנקרע מגוף הארץ? כאן אנו שומעים כבר את הטון שמאחורי ההגיון, והטון מדאיג מאוד. וחם וחלילה שלא יאמר עלינו, "כי מנגד תראה את הארץ ושמה לא תבוא".

בימי בין המצרים חובה עלינו לעסוק בענייני הארץ, להגביר חיבתנו אליה, כדי לתקן את חטא הבכיה של חינוך, כנגד "וימאסו בארץ חמדה".